

Základní práva v EU vždy vzbuzovala akademickou diskuzi, protože je lze vnímat různě – jako prostředek *kontroly* unijních institucí, ale i jako nástroj pro *rozšiřování* unijních kompetencí. Cílem této diplomové práce je vyjasnit některé otázky týkající se postavení Listiny základních práv Evropské unie (dále též Listina) v systému evropského práva a použití Listiny vůči členským státům. Práce se zaměřuje na použití Listiny členskými státy, protože ty stále častěji jako „zmocněnci“ právo EU uplatňují a musí tedy základní práva EU dodržovat. Důraz bude kladen na vyjasnění věcné působnosti Listiny ve vztahu k členským státům, která je dosti problematická. Diplomová práce se skládá z 5 kapitol. V první kapitole je popsán historický vývoj základních práv EU a je vysvětleno, proč je přenos pravomocí na EU v oblasti ochrany lidských práv pro členské státy citlivé téma. Druhá kapitola práce se věnuje vzniku, obsahu a právní závaznosti Listiny, dále také spolupůsobení Listiny a základních práv obsažených v obecných právních zásadách EU. Třetí kapitola, která je meritem této diplomové práce, se zaměří na věcnou působnost základních práv EU ve vztahu k členským státům. Na základě analýzy judikatury Soudního dvora bude vysvětleno, co pro členský stát znamená *uplatňovat právo Unie* či *jednat v působnosti práva Unie*. Tento koncept je zásadní pro vyjasnění aplikace Listiny vůči členským státům, jejíž čl. 51 stanoví, že Listinu členské státy použijí „*výhradně pokud uplatňují právo Unie*.“ Bude zhodnocena pravdivost hypotézy, že je tento koncept vyvinutý Soudním dvorem nejasný a pro členské státy je aplikace základních práv EU těžko předvídatelná. Bude navrženo, aby Soudní dvůr přijal nový aplikační přístup, možná východiska budou nastíněna. Čtvrtá kapitola rozebírá hlavu VII Listiny. Poslední kapitola se věnuje postavení Listiny v právním řádu České republiky. Bude zhodnoceno, jestli by Listina mohla patřit do ústavního pořádku České republiky. V poslední řadě bude věnována pozornost povaze tzv. výjimek z Listiny a jejich právní (či politické) relevanci. Metodicky práce vychází zejména z analýzy rozsudků Soudního dvora, částečně také z rozsudků Tribunálu a stanovisek generálních advokátů. Objevují se zde i rozhodnutí jiných soudů, zejména soudů ústavních, které reagují na vývoj ochrany základních práv EU a práva EU obecně. Dále se práce opírá o primární i sekundární právo EU a odbornou literaturu – jak zahraniční, tak českou.